

Бортник Т.О., студ.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

КЛИШЕ И УСТОЙЧИВЫЕ ВЫРАЖЕНИЯ В ТУРЕЦКИХ ГАЗЕТНО-ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ

В статье анализируются клише и устойчивые выражения, которые активно употребляются в турецких газетно-публицистических текстах, показаны их особенности. представлен обзор истории исследования, прослежены особенности употребления. Доказано, что клишированные выражения являются неотъемлемой частью газетных текстов, они характеризуются устойчивостью, ориентированы на конкретизацию и подчеркивание основной мысли. Именно клишированные выражения используются для вербализации оценки

Ключевые слова: клише, турецкий язык, устойчивое выражение, газетно-публицистический текст.

Bortnyk T. O., stud.,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

CLICHÉS AND SET EXPRESSIONS IN TURKISH JOURNALISTIC TEXTS

This article analyzes the clichés and set expressions common in Turkish journalistic texts. Their features and an overview of research history on the subject are presented. Peculiarities of clichés and set expressions in Turkish newspaper and journal texts are traced.

Key words: clichés, turkish, set expressions, news style.

УДК 811.29=222.1'01

Бочарнікова А.М., к.філол.н., асист.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ЛЕКСИЧНА СТРУКТУРА ТЕКСТУ ЯК КЛЮЧ ДО ЙОГО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ (на матеріалі авестійського гату № 46)

У статті проаналізовано особливості лексики авестійського Гімну № 46. За результатами цього аналізу текст поділено на два фрагменти, між якими виявлено значні відмінності. Лексику

розглянуто з погляду її емоційності, наявності в тексті антонімічних пар, наведення власних назв, частотності окремих слів.

Ключові слова: *Авеста, Гати, текст, лексика.*

Метою циклу статей, частиною якого є ця стаття, є отримання максимальної кількості інформації з тексту шляхом здійснення повного лінгвістичного аналізу. Ця процедура багаторазово застосовувалася відносно сучасних та класичних літературних творів, а також текстів наукового, публіцистичного та офіційно-ділового стилю [Кочан 2008, 5-9]. Цікаво здійснити аналіз тексту мертвою мовою, яка була безписемною на час укладання тексту. Стилистична належність такого тексту не може бути остаточно визначеною. Інформація, отримана в результаті аналізу, крім повнішого розуміння логічної і мовної будови тексту, може бути корисною для вирішення багатьох актуальних питань сучасної авестології: визначення того, чи є текст гімну суцільним авторським, чи сполученням кількох, чи взагалі центоном. Крім цього, можна наблизитися до визначення часових рамок укладання тексту (проблема, ще не вирішена у світовій науці).

Метою цієї статті є визначення основних особливостей тексту на лексичному рівні, і, відповідно, підтвердження або спростування цієї частини повного лінгвістичного аналізу висновків попередніх етапів дослідження.

Матеріалом циклу статей є оригінальний текст Гімну № 46 мовою Авести [Gāthā 1999, 530-541; Gāthā 1980, 569-573]. Гімн належить до Гатів другої Гаси (Уштавайті). Гати, на переконання більшості дослідників, є найдавнішою з частин Авести [Лелеков 1992, 68]. Багато науковців вважають їхнім автором Зороастра, засновника релігії, назва якої походить від його імені. Гімн складається з дев'ятнадцяти строф, кожна з яких містить по п'ять рядків силабічного віршованого тексту по одинадцять складів (якщо рахувати дифтонги як один склад) із цезурою (паузою) після четвертого.

Сучасний стан вивченості питань, пов'язаних із дослідженнями у галузі авестійської мови, докладно розглянуто у попередніх публікаціях автора [Бочарнікова 2012; Бочарнікова 2013].

Перша стаття циклу була присвячена загальним питанням лінгвістичного аналізу тексту: визначенню типу і спрямованості тексту, аналізу вираження категорій цілісності, членованості, інтегрування тексту. Результати аналізу показали неоднорідність

тексту гімну № 46. Умовно його можливо поділити на два відмінних текстових масиви – з першої до десятої строфи включно і з одинадцятої до останньої, дев'ятнадцятої. Ці дві половини відрізняються за темою та за емоційним забарвленням. У першій половині мова ведеться від першої особи, яка теоретично може бути Зороастром, тоді як у другій половині він фігурує як друга особа у кличному відмінку, а також як третя особа з офіційним титулом, притаманним текстам Яштів (пізнішої частини Авести). Перша половина тексту є молитвою, а друга – проповіддю із сугестивними звертаннями до третіх осіб.

Фонологічний рівень аналізу тексту гімну № 46 так само показав відмінність його властивостей у першій та другій половиних. Перші десять строф значно багатші на застосовані засоби підвищення милозвучності мови, метрично є більш досконалими й містять цезуру як свідомо вжитий елемент метрики. Згідно з результатами кількісних підрахунків, правильний силабічний розмір віршованого тексту дотримано у 80 % рядків першої половини і в 52 % другої. Відсоток правильного і свідомого застосування цезури 78 % у першій половині та 54,55 % у другій. Загальна кількість випадків застосування засобів милозвучності мови 37 у першій половині й 15 у другій, що становить лише 40,5 % від багатства умовної першої половини Гату.

Наступним етапом перевірки тексту є аналіз лексичних особливостей тексту. Існують різні схеми дослідження лексики. У нашій публікації ми скористаємося поєднанням рекомендацій для лексичного рівня лінгвістичного аналізу, наявних у публікаціях Т.А. Єщенко, І.М. Кочан, С. Шаміса [Єщенко 2009; Кочан 2008; Шаміса 1993].

Згідно з кількісними підрахунками, середня довжина слів у тексті дорівнює п'яти графемам (від мінімальної 4,5 у шостій та десятій строфах до 6,2 у п'ятнадцятій). Якщо вирахувати цю середню довжину окремо по першій і другій половиних, отримаємо незначну розбіжність: 5,1 у першій та 5,6 у другій половині Гату. Тобто, у другій половині гімну слова систематично певною мірою довші, й відповідно, рядок уміщує меншу кількість слів. Коли у другій половині тексту є 8 рядків, що складаються із сімох слів, то у другій таких нема, натомість є 12 рядків усього по 4 слова. Довжина слів окремо за строфами наведена у Таблиці 1.

Таблиця 1.

Середня довжина слів гімну № 46

Строфа 1	Строфа 2	Строфа 3
1 р. – 2, 5, 3, 5, 5, 5 2 р. – 5, 7, 12, 7 3 р. – 4, 2, 6, 2, 8, 4 4 р. – 5, 7, 3, 7, 9 5 р. – 4, 3, 5, 8, 5 Сер. довж. – 5, 3	1 р. – 5, 3, 2, 5, 5, 6 2 р. – 2, 9, 6, 7, 4 3 р. – 7, 3, 1, 2, 6, 5 4 р. – 8, 6, 4, 4, 5, 6, 5 р. – 4, 7, 3, 5, 7 Сер. довж. – 4,89	1 р. – 4, 5, 3, 6, 5 2 р. – 6, 8, 3, 6, 8 3 р. – 9, 8, 11, 7 4 р. – 7, 4, 4, 5, 7 5 р. – 6, 3, 7, 6, 5 Сер. довж. – 5,96
Строфа 4	Строфа 5	Строфа 6
1 р. – 2, 4, 6, 4, 6, 8, 3 2 р. – 2, 9, 9, 2, 7, 2 3 р. – 9, 3, 4, 11, 8 4 р. – 6, 7, 5, 6, 7, 2 5 р. – 3, 4, 3, 2, 7, 9, 5 Сер. довж. – 5,32	1 р. – 2, 2, 6, 4, 5, 7 2 р. – 5, 4, 2, 5, 10 3 р. – 7, 3, 3, 3, 7, 6 4 р. – 8, 2, 5, 7, 5 5 р. – 8, 2, 8, 9, 2 Сер. довж. – 5,07	1 р. – 2, 6, 4, 2, 6, 4 2 р. – 5, 3, 5, 6, 3 3 р. – 3, 2, 6, 2, 9, 7 4 р. – 3, 5, 6, 5, 4 5 р. – 4, 5, 8, 2, 5 Сер. довж. – 4,52
Строфа 7	Строфа 8	Строфа 9
1 р. – 3, 2, 5, 7, 5, 5 2 р. – 4, 2, 5, 10, 7 3 р. – 5, 7, 7, 10 4 р. – 4, 11, 4, 7, 5 5 р. – 3, 3, 7, 8, 8 Сер. довж. – 5,76	1 р. – 2, 2, 3, 3, 5, 5, 7 2 р. – 8, 2, 8, 9, 2 3 р. – 5, 4, 2, 5, 10 4 р. – 7, 3, 3, 3, 7, 6 5 р. – 8, 2, 5, 7, 5 Сер. довж. – 5	1 р. – 2, 3, 2, 2, 6, 6, 8 2 р. – 4, 3, 8, 7 3 р. – 10, 7, 6, 8 4 р. – 2, 3, 3, 2, 4, 4, 4, 5 5 р. – 7, 2, 2, 3, 4, 7 Сер. довж. – 4,62
Строфа 10	Строфа 11	Строфа 12
1 р. – 2, 2, 3, 2, 4, 2, 5, 5 2 р. – 5, 6, 2, 2, 6, 7 3 р. – 4, 4, 4, 7, 7 4 р. – 5, 6, 9, 6, 1 5 р. – 3, 4, 7, 7, 3, 3, 7 Сер. довж. – 4,52	1 р. – 8, 5, 8, 9 2 р. – 5, 11, 4, 12, 5 3 р. – 4, 2, 4, 5, 7, 5 4 р. – 4, 4, 5, 5, 7, 7 5 р. – 5, 6, 5, 7, 6 Сер. довж. – 5, 96	1 р. – 4, 2, 3, 9, 7 2 р. – 7, 5, 9, 8 3 р. – 8, 5, 5, 9 4 р. – 2, 2, 4, 3, 4, 5, 7 5 р. – 6, 8, 5, 5, 5 Сер. довж. – 5,48
Строфа 13	Строфа 14	Строфа 15
1 р. – 2, 8, 11, 7 2 р. – 9, 6, 3, 2, 12, 6 3 р. – 2, 3, 5, 4, 5, 5 4 р. – 5, 5, 4, 6, 7 5 р. – 3, 2, 3, 8, 9 Сер. довж. – 5,46	1 р. – 10, 5, 5, 6 2 р. – 5, 5, 2, 2, 11, 5 3 р. – 2, 3, 4, 8, 4 4 р. – 4, 3, 5, 7, 5, 5 5 р. – 4, 5, 7, 6, 7 Сер. довж. – 5, 19	1 р. – 6, 4, 6, 2, 10 2 р. – 4, 6, 8, 8 3 р. – 4, 3, 11 4 р. – 4, 8, 6 5 р. – 4, 6, 10, 8 Сер. довж. – 6, 21

Строфа 16	Строфа 17	Строфа 18
1 р. – 11, 4, 2, 8, 3	1 р. – 5, 2, 7, 8	1 р. – 2, 6, 4, 5, 5, 7
2 р. – 6, 4, 4, 6, 4, 4	2 р. – 4, 8, 2, 7, 6	2 р. – 5, 6, 4, 6, 7
3 р. – 5, 3, 7, 8	3 р. – 4, 5, 7, 7, 7	3 р. – 6, 5, 2, 2, 5, 7
4 р. – 5, 7, 7, 4, 7	4 р. – 2, 8, 7, 8	4 р. – 5, 3, 7, 5, 10
5 р. – 5, 5, 9, 6, 5	5 р. – 6, 5, 3, 5, 5	5 р. – 3, 3, 7, 10, 7
Сер. довж. – 5,56	Сер. довж. – 5, 57	Сер. довж. – 5,33
Строфа 19		
1 р. – 2, 3, 4, 6, 4, 9		
2 р. – 11, 4, 5, 10		
3 р. – 5, 6, 7, 7		
4 р. – 4, 7, 3, 7, 4, 3		
5 р. – 5, 3, 7, 5, 8		
Сер. довж. – 5,56		

У наведеній вище таблиці під номерами строф подано номери рядків, після яких розташовані цифри, кожна з яких відповідає слову з тексту. Цифри означають кількість графем у слові.

Цікавим видається розгляд лексем із погляду їхнього емоційного забарвлення. У першій половині тексту 16 слів мають відверто позитивну конотацію, а 23 слова – негативну, тобто автор частіше зосереджував свою увагу на негативних виявах навколишнього світу. У другій половині тексту ситуація протилежна: спостережено 31 слово з позитивним аксіологічним забарвленням, і лише 8 – із негативним. Самі ці авестійські слова наведені у Таблиці 2.

Таблиця 2.

Слова із позитивним та негативним емоційним забарвленням

Слова із позитивною конотацією (перша половина тексту)	Слова із позитивною конотацією (друга половина тексту)
xšnaošaī, rafeθrēm, fryō, īštīm, uxšānō, asnām, frāreñte, xratavō, hučistōiš, huzēñtuš, miθrōibyō, vahištō, fryō, hujyatōiš, zevištīm, speñtem	aojyaešū, ārmatōiš, frādō, rafeθrāī, θwahšaṅhā, rādaṅhā, xšnauš, frasrūidyāi, eređwō, ahūm, urvaθō, frasrūidyāi, daθeng, ištā, armaitīš, ištā, varedemām, dē, rādaṅhō, daθemča, dāngrā, vahištā, ištōiš, xšnaoθemnō, xrateuš, haiθīm, frašōtemem, miždem, parāhūm, gāvā azī, vaedištō

Слова із негативною конотацією (перша половина тексту)	Слова із негативною конотацією (друга половина тексту)
dregvañtō, anaēšō, kamnašvā, kamnānā, gerezōi, dregvao, degvañtem, drūjō, dužazōbao, xrūnyāt, haiθyā, ahemūstō, dregvao, dregvāite, dregvao, aenaṇhe, aenaṇhe, āθriš, dvaešaṇhā, dvaešaṇhā, jyāteuš, dužjyātōiš, dregvao	akāiš, mereṅgeidyāi, xraodāt, drūjō, adāsāsčā, anafšmām, ādāθemčā, āstēng

Таким чином, у першій половині тексту емоційно забарвлена лексика із негативною семантикою переважає "позитивну" на 30,5 %, а у другій "позитивна" лексика переважає одразу на понад 73 %. Важко уявити, щоб той самий автор у межах одного тексту так докорінно змінив свій світогляд та настрої.

Важко щось стверджувати стосовно полісемії у мертвій мові. Словники, як правило, до більшості слів, окрім простих із конкретним значенням, наводять по кілька перекладних еквівалентів, часто дуже далеких за семантикою [Farhang 2001; Bartholomae 1904]. Слід зазначити, що авторитетні постаті сучасної світової іраністики, як-от М. Шварц, А. Хінтце та ін. продовжують донині користуватися електронною копією видання словника, укладеного Кр. Бартоломе у 1872 році й передрукованого у 1904; словникові статті з інших, новіших, джерел обов'язково порівнюють із відповідними статтями цього видання.

Однак не можна впевнено стверджувати, чи словником зафіксовано справді кілька значень того ж слова, чи збіг зовнішньої форми похідних від двох різних основ (авестійська – це мова із надзвичайно розвинутою флексією і чергуванням всередині коренів), чи наслідок браку розуміння семантики слів, у результаті якого слово у кожному тексті перекладають по-новому.

У дослідженому тексті достеменно зрозумілими є два випадки полісемії: слово *aṇheuš* означає і "життя", і "усе живе", тобто "світ" (схоже на сучасне поняття "біосфера"). Цікавим є інший випадок полісемії – слово *daenā* означає і "віра, релігія", і "сумління, совість". Наприклад, *daenao paouruṇyao* "давня релігія", "віра предків" (дослівно "перша віра"); *xraodāt daenā* "замучить совість". Тут є прозорою генеза семантики слова, яка походить від абстрактного уявлення про щось, що не дозволяє людині робити погані вчинки.

У Гімні № 46 можна знайти окремі поодинокі випадки синонімії: *jivas* – *aṅheuṣ* ("життя"), *aṅheuṣ* – *gaeθa* ("світ"), *aka* – *duž* ("поганий"), *ašmāni* – *škyao θ anāiš* ("вчинки"), *xvaeteuṣ* – *xvaiṣ* – *tanvem* ("свій; себе"). Останні три слова співвідносяться із відповідними сучасними перськими *xod* – *xiš* – *xištan*, що мають ті ж самі значення.

У тексті можна знайти також антоніми, загалом десять випадків свідомого художнього їх застосування на текст гімну. Вісім із десяти з них містяться у першій половині тексту (строфи 1, 1, 4, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 17). У другій половині такий засіб наявний лише у 17-й строфі. Усі антоніми з першої половини тексту є різнокореневими і вжиті у тому самому або в сусідніх рядках строфи як свідоме протиставлення понять. Наприклад, "мої близькі тримаються на відстані" (перша строфа), "праведні повинні захистити від неправедних" (четверта строфа), "хто товаришує з брехунами, полюбляє брехню, а хто праведний, у того й друзі праведні" (шоста строфа) [Gāthā 1999, 531-533] і та ін. У єдиній строфі з другої половини тексту містяться два випадки застосування антонімів, проте іншого типу – однокореневих. Вони відрізняються заперечним префіксом *dāsemča* – *ādāsemča* ("розумних – не розумних"), *ašmāni* – *anašmām* ("вчинки – бездіяльність") [Gāthā 1999, 539]. Зороастрійський світогляд базується на дуалізмі, і перша половина тексту гімну яскраво це ілюструє – усі випадки застосування протиставлення із вживанням антонімів семантично зводяться до філософської бінарної опозиції понять добра і зла. Якщо перша половина тексту належить Зороастрові, засновнику цього вчення, то така структура тексту є природною. Однак другій половині тексту це вже не властиво.

Аналізуючи лексику тексту, зазвичай не оминають питання про наявність у ньому власних назв та імен. У дослідженому Гаті № 46 лише друга з умовно поділених половин тексту є багатою на власні назви – у першій вони взагалі не містяться, якщо не рахувати звернення до Ахури Мазди та згадку про Воху Мана ("благий помисел"), які наявні майже у кожній строфі (докладніше про це йдеться у попередній публікації автора [Бочарнікова 2012, 138-139]), а також назву міфічного мосту між цим та потойбічним світом Чінват Перету (строфа 10). Друга половина крім цього містить 19 власних назв. Серед них є: імена людей – Заратуштра (тричі), Віштаспа, Фр'яна, Хаечат-аспа, Фрашаоштра, Хвогва, Джамаспа з роду Хвогви, – загалом 7 осіб. Також є назви етнічних прошарків, угрупувань і династій – карапани, Кавії, Спітаміди,

маги. Є й етнонім – *tūrahyā* – туранці. Також є згадка про божество пізнішого, політеїстичного періоду функціонування зороастризму – Сраоша, і міфічна місцевість – міст між нашим і потойбічним світом Чінват Перету.

Докладніше за строфами власні назви розподіляються таким чином: строфа 10 – *činvatō peretūm*; строфа 11 – *karapanō, kāvayasčā, činvatō peretuš*; строфа 12 – *tūrahyā, Fryānahyā*; строфа 13 – *spitamem, Zaraθuštram*; строфа 14 – *Zaraθuštrā, magāi, kavā, Vištāspō*; строфа 15 – *Haēcat-aspā, spitamaoṅhō*; строфа 16 – *Ferašaoštrā, Hvōgvā*; строфа 17 – *Jāmāspā Hvōgvā, Seraoša*; строфа 19 – *Zaraθuštrāi*. Отже, спостерігаємо від початку другої половини тексту в кожній строфі з одинадцятої по сімнадцяту по дві й більше власних назв і одну власну назву у дев'ятнадцятій строфі.

Цікаво, що автор першої половини тексту не називає імен, навіть коли відверто скаржиться на несправедливе ставлення до себе певних осіб, віддаючи перевагу абстрактним дефініціям на зразок "брехливі правителі", "свої", "люди з поганою славою, сумнозвісні". Автор другої половини тексту пересипає рядки різними типами власних назв.

Окремою особливістю вживання антропонімів та теонімів у другій половині Гімну № 46 є однотипна помилка у написанні імен, що трапилася в тексті двічі: *Ferašaoštrā* замість більш звичайного *Frašaoštrā* та *Seraoša* замість *Sraoša*. Теоретично, таке написання могло фіксувати чийсь особливості вимови внаслідок дефекту дикції, діалектної вимови чи іноземного акценту. Також ці помилки могли бути спричинені інтерференцією мов пізніших періодів. У сучасній перській мові, наприклад, немає слів, що починалися б із двох приголосних, що стоять поряд. Носії перської мови, що не володіють іноземними мовами, під час вимови іноземних слів вставляють епентетичний голосний *e* між приголосними, відмінними за місцем і способом утворення, і вставляють протетичний голосний *e* перед двома приголосними, близькими за місцем і способом утворення. Тобто, сучасні малоосвічені іранці вимовляють ці два авестійських слова так само, як помилково зафіксовано у тексті.

Кожному авторському тексту притаманна своя пропорція вживання окремих слів. Наприклад, у творах перського поета класичного періоду Сааді значно підвищена частотність слова **مگس** "муха", яке майже не зустрічається у творчості інших поетів, а в газелях Гафеза одним із найчастотніших слів є **رند**, яке означає містика-суфія.

У тексті Гату № 46 найчастотнішим є словосполучення Ахура Mazda та Воху Мана, перше з яких є зверненням до Бога-творця, а друге означає "благий помисел", яке існувало спочатку як абстрактне етичне поняття, а в пізніші періоди перетворилося на ім'я власне у політеїстичному зороастрийському пантеоні. Специфіка і частотність уживання цих словосполучень розглянута в попередній публікації [Бочарнікова 2012, 138-139].

Крім цього, виявилось, що у більшості строф (у всіх, окрім стр. № 1, 8, 11, 14) вжито слово *aša*, яке означає "істина" і є поняттям, схожим на грецьке "логос", тобто "всесвітній закон, за яким функціонує все живе". Загалом слово зустрічається у тексті гімну 19 разів, тобто за кількістю строф. Показово, що строфи, у яких відсутнє це слово, є особливими за іншими характеристиками (окрім восьмої). Перша є найбільш емоційною, тому її автор не переймався деталями композиційної побудови поетичного тексту. Одинадцята строфа семантично відмінна від двох текстових масивів: тексту-молитви (стр. 1-10) і тексту-проповіді (стр. 12-19). Чотирнадцята строфа не містить жодного рядка з правильним силабічним віршовим розміром, називає Зороастра у третій особі у манері, властивій Молодшій Авесті, і з повним порушенням метрики називає головним благодійником Зороастра царя Віштаспу. Корінь *aša* вжито і у вигляді прикметника ("істинний"), і у вигляді іменника в усіх восьми можливих відмінках.

Підвищену частотність має також корінь із значенням "брехня", проте насправді це поняття має в авестійській мові значення ширше за вищезазначений український частковий еквівалент. Поняття антонімічне поняттю "логос" і означає як брехню, так і слова і вчинки, що порушують світовий порядок і гармонію. Цей корінь вжитий в обох можливих у ньому для чергування звуків формах загалом вісім разів у тексті гімну: *dregvañtō* (строфа 1), *dregvaō* (стр. 4), *dregvañtem* (стр. 5), *drūjō*, *dregvaō*, *dregvāite* (стр. 6), *dregvaō* (стр. 7), *drūjō* (стр. 11). Якщо пригадати умовний поділ тексту на дві частини, стає очевидним, що цей корінь має високу частотність лише у першій половині тексту.

Також підвищену частотність має корінь зі значенням "вчинки" – *škyauθanāiš* (стр. 4, 7, 8, 11, 15), *škyauθanōi* (стр. 9); "давати" – *daidīt* (стр. 2), *dadāt* (стр. 7), *dāyāt* (стр. 8), *dadāt*, *frādat* (стр. 13), *daiditā* (стр. 18); "царство", "царювати" – *xšaθrāt* (стр. 4), *xšaуās* (стр. 5), *xšaθrem* (стр. 10), *xšaθrāiš* (стр. 11), *xšaθrem* (стр. 16); "порадувати",

"задовольнити" – xšnāuš, xšnaošaī (стр. 1), xšnāuš (стр. 13), xšnaošemnō (стр. 18).

Аналіз особливостей лексики авестійського Гімну № 46 підтвердив попередні припущення про неоднорідність його структури, яка фактично дає підстави вважати його двома текстами (з першої до десятої і з одинадцятої до дев'ятнадцятої строфи). Між цими текстовими масивами існує невелика розбіжність у середній довжині слів. Наявна також значна відмінність в емоційному забарвленні лексики: у першій половині тексту емоційно забарвлена лексика із негативною семантикою переважає "позитивну" на 30,5 відсотків, тоді як у другій лексика із позитивним емоційним навантаженням переважає на понад 73 відсотки. Вісім із десяти випадків уживання в тексті антонімічних пар припадає на першу половину тексту. Серед власних назв, навпаки, вісімнадцять із дев'ятнадцяти розташовані у другій половині тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бочарнікова А. М.* Мовно-стилістичні особливості авестійських Гатів (на матеріалі Гату № 46) / Мовні і концептуальні картини світу: Збірник наукових праць. – К., 2012. – Вип. 41. – Ч. 1. – С. 132-140.
2. *Бочарнікова А. М.* Фонологічний аналіз тексту і питання про авторство авестійського Гату № 46. / Мовні і концептуальні картини світу: Збірник наукових праць. – К., 2013. – Вип. 43. – Ч. 1. – С. 177-185.
3. *Щенко Т. А.* Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Щенко Тетяна Анатоліївна. – К.: ВЦ "Академія", 2009. – 264 с.
4. *Лелеков Л. А.* Авеста в современной науке / Лелеков Леонид Аркадьевич. – М.: Гос. НИИ реставрации, 1992. – 362 с.
5. *Кочан І. М.* Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 423 с.
6. *Bartholomae Chr.* Altiranisches Wörterbuch / Bartholomae Christian. – Strassburg, Verlag von Karl J. Trübner, 1904. – 1033 p.
7. *Farhange avestā.* / E. Purdāvud. – Dar 4 j. – Tehrān: Asātir, 2001.
8. *Gāthā: Kohantarin baxše Avestā / tarj. va ta'lif E. Purdāvud.* – Tehrān: Asātir, 1999.- 591 s.
9. *Gāthā: Sorudhāye Zartošt / tarj. va tafsir F. Azargošasb.* – Tehrān: Foruhar, 1359 (1980). – 556 s.
10. *Razi H.* Dasture zabāne avestāyi. J. 2: Dastur / Razi Hāšem. – Tehrān: Foruhar, 1368 (1989). – 593 s.
11. *Shamisā S.* Kolliyāte sabkšenāsi / Shamisā Sirus. – Tehrān: Ferdous, 1373 (1993). – 328 s.

Бочарникова А.М., к.филол.н., асист.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

**ЛЕКСИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА ТЕКСТА КАК КЛЮЧ К ЕГО
ИНТЕРПРЕТАЦИИ
(НА МАТЕРИАЛЕ АВЕСТИЙСКОГО ГАТА №46)**

В статье проанализированы особенности лексики авестийского Гимна № 46. Согласно результатам этого анализа текст был условно разделен на два фрагмента, между которыми обнаружены значительные отличия. Лексика была рассмотрена с точки зрения ее эмоциональности, наличия в тексте антонимических пар, имен собственных, частотности отдельных слов.

Ключевые слова: Авеста, Гаты, текст, лексика.

Bocharnikova A., Ph. D. Lecturer at the Middle East department,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kiev

**LEXICAL STRUCTURE OF TEXT AS A KEY FOR ITS
UNDERSTANDING (ON THE BASE OF AVESTAN Y46)**

In the article certain lexical peculiarities in Y46 has been analyzed. According to results of the analysis it is possible to divide the text into two parts which differ from one another significantly. Words from the text were tested from the view of their emotional connotations, presence of antonymous word pairs and proper nouns in the text.

Key words: Avesta, Gathas, text, lexicon.

УДК 811.133.1'37

Бритвін Д. В., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СЕМАНТИЧНОГО
ПРОСТОРУ ПЕРИФЕРІЇ У РОМАНІ РОМЕНА ГАРІ
(Е. АЖАРА) "ЖИТТЯ ПОПЕРЕДУ"**

Узявши за основу культурологічну опозицію "центр-периферія", стаття має на меті проаналізувати особливості моделювання семантичного простору периферії у романі Ромена Гарі (Еміля Ажара) "Життя попереду", визначивши роль периферії у структурі